

*Соломонюк Олександр Ярославович,
аспірант кафедри теорії держави та права
Національної академії внутрішніх справ*

*Науковий керівник:
Кривицький Юрій Віталійович,
доцент кафедри теорії держави та права
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент*

ПРАВОТВОРЧІ АКТИ ЯК РЕЗУЛЬТАТ СУДОВОЇ ПРАВОТВОРЧОСТІ

Стрімке збільшення значимості правових регуляторів, а також розвиток сучасної нормативно-правової регламентації спонукає до приділення особливої уваги природі правотворчих актів у судовій правотворчості. Основним елементом здійснення судової правотворчості в Україні є судові правотворчі акти. Основною метою правотворчих актів у судовій правотворчості є правотворчі дії, які об'єднанні встановленням правила поведінки (як, логічно послідовних правотворчих дій у різних стадіях судового правотворчого процесу), що закріплюються у правотворчих актах судової правотворчості. Визначальною ознакою судової правотворчості є закріплення її результатів і правил поведінки у правотворчих актах судової правотворчості.

Судова правотворча діяльність виражається у правотворчих актах судової правотворчості (судових правотворчих актах, які включають у себе і судові рішення), тобто юридичних діях, які у свою чергу спричиняють правові наслідки, тобто внутрішнє і зовнішнє вираження та оформлення державної волі відбувається у формі судових правотворчих актів чи інших формах (судові рішення і т. д.). Тобто така форма вираження надає та обмежує волю суб'єктів судової правотворчості та надає їм юридично обов'язкової сили.

Судова правотворчість є необхідною основою інституалізації права, що полягає у здійсненні та свідомо-вольовому формуванні змісту норм права та визначені їхньої юридичної сили, що застосовуються і відбуваються в тому випадку, коли вони виражаються в певній формі – правотворчих актах судової правотворчості. Правотворчі акти судової правотворчості – це юридичні акти в письмовій формі, що включають у себе норми права, що у свою чергу регулюють діяльність відповідних судових органів і визначають порядок та організацію судових органів.

Різноманітність позицій щодо результатів судової правотворчості можна згрупувати в широкий і вузький підходи:

- представники широкого підходу до результатів судової правотворчості в одних випадках, включають правові явища, що за своєю природою не входять до їх обсягу повністю (правотлумачні акти, судовий розсуд);
- представники вузького підходу – відносять правові явища, що належать до результатів судової правотворчості лише в певній їх частині (судова практика, судовий прецедент) [1, с. 28].

Тобто одні науковці вважають, що правотлумачні акти є результатами судової правотворчості (прецеденти тлумачення, акти нормативного тлумачення

конституції, роз'яснення вищими судовими органами змісту норми права), інші науковці вважають, що судовий розсуд та інтерпретаційно-правові акти є результатами судової правотворчості.

Основу ефективності правотворчих актів судової правотворчості забезпечується і правоконкретизацією, тобто великим переліком специфічних ознак, які є важливими для якості судової правотворчості та правовим регулюванням у цілому.

Аналізуючи юридичну літературу, можна виокремити такі підходи до розуміння правотворчих актів судової правотворчості:

До першого підходу можна віднести правотворчі рішення, що створюється у процесі діяльності судових правотворчих органів (здебільшого судів вищих інстанцій) та юрисдикційна діяльність, що здійснює правовий захист.

До другого підходу – об'єднання розуміння судових правотворчих рішень різних інстанцій судів з судовою діяльністю.

До третього підходу – тлумачення правотворчих рішень у судовій практиці, як загальний результат діяльності уповноважених суб'єктів судової правотворчості.

До четвертого підходу – судові регулятивні положення, на основі якого ухвалюється нове рішення, що є обов'язковим для суду тієї самої або нижчої інстанції при вирішенні в майбутньому всіх аналогічних справ і ситуацій.

Досліджуючи правову природу поняття «правотворчих актів» у судовій правотворчості можна зробити висновок, що воно є тотожним поняттю «судових правотворчих актів» (аналізуючи загальнотеоретичні ознаки правотворчих актів, можна прослідкувати їхню однаковість із судовими правотворчими актами). Хоча можна виділити, що судові правотворчі акти включають і особливі різновиди властивостей.

В юридичній літературі правотворчі акти судової правотворчості, зазвичай, розглядають із двох позицій: правотворчі акти як документи та правотворчі акти як – дії.

До змісту правотворчих актів судової правотворчості належить створення, реалізація та охорона судової правотворчості.

Здебільшого, нормативно-правовий зміст правотворчих актів судової правотворчості виявляється у присутності в них загальних правил поведінки, які у свою чергу поширюють свою правову дію на значну кількість осіб. В юридичній літературі в основному, досліджують і виявляють певні особливості судових правотворчих актів за допомогою аналізу їх форми, змісту та структури, які виділяють, що судові правотворчі акти можуть набувати таких форм, як судового нормативно-правового прецеденту та судового нормативно-правового акта.

Отже, під суттю правотворчих актів судової правотворчості можна розуміти судово-юридичну діяльність і визначити цю діяльність як один з видів судово-соціальної діяльності, що здійснюється уповноваженими суб'єктами судової правотворчості з використанням правових засобів з метою отримання правового результату, внаслідок чого у процесі функціонування судових відносин відбуваються нормалізація права, його розвиток і впровадження. Правотворчі

акти судової правотворчості повинні здійснюватися у сфері права юристами (на професійній основі) для отримання правового результату, задоволення потреб і соціальних інтересів суб'єктів судової правотворчості відповідно до вимог права.

Список використаних джерел

1. Стецик Н. В. Судові правотворчі акти: загальнотеоретична характеристика. *Вісник Львівського університету імені Івана Франка. Серія: Юридична*. 2011. № 52. С. 27–32.

Сорока Тетяна Романівна,
здобувач ступеня вищої освіти бакалавр
навчально-наукового інституту № 3
Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник:
Мозоль Наталія Іванівна,
доцент кафедри теорії держави та права
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

ОВОЛОДІННЯ ЮРИДИЧНОЮ ОСВІТОЮ ЯК НЕОБХІДНА УМОВА ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОГО ФАХІВЦЯ

Сучасна система суспільних відносин посилює вимоги до професійної компетенції фахівців у всіх сферах життєдіяльності. Розроблення загальнодержавної стратегії у галузі освіти, орієнтованої на формування і розвиток у молоді навиків життя в інформаційному суспільстві, спрямоване на знаходження шляхів формування активної позиції майбутнього фахівця, становлення досвіду цілісного розуміння професійної діяльності, системної дії у вирішенні нових проблем і завдань. Формування інтегральної компетентності фахівців юридичних спеціальностей зумовлює необхідність здатності розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі професійної правничої діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування правових доктрин, принципів і правових інститутів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов [4].

О. Пометун визначає компетентність як сформовані структуровані набори знань, умінь, навичок і ставлень, які дають змогу фахівцю визначати і вирішувати проблеми, що є характерними для певного напрямку професійної діяльності [3, с. 16].

На думку багатьох учених, вища юридична освіта є необхідною складовою юридичної професії, найбільш вагомою частиною вищої освіти, запорукою